

KOMUNITNÝ PLÁN

OBCE

NOVOSAD

2012 – 2017

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb
 - 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.2. Analýza sociologických a demografických údajov
 - 1.2.1. Obyvateľstvo
 - 1.2.2. Školstvo
 - 1.2.3. Služby
 - 1.2.4. Nezamestnanosť
 - 1.2.5. Sociálne znevýhodnené skupiny
 - 1.3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
 - 1.4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
 - 1.5. SWOT analýza v sociálnej oblasti
2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb
 - 2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb
 - 2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
 - 2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Záver

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PhDr. Woleková, SOCIA (2004)
- PHSR Obce Novosad (2011 - 2017)
- PHSR Združenia obcí MAS TOKAJ – ROVINA
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom.

Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- aké sociálne služby treba vytvoriť?
- aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb.

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- 1) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
- 2) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
- 3) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- 4) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- 5) podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie. MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Analýza sociologických a demografických údajov

Analýza sociologických a demografických údajov PHSR obce Novosad deklaruje víziu obce takto:

„Obec Novosad je v roku **2013** konkurencieschopná a všestranne rozvinutá obec s rozvinutou infraštruktúrou, s vysokou vzdelanostnou úrovňou, flexibilná a schopná využívať všetky zdroje (prírodné, kultúrne, historické, ľudské, hospodárske a finančné) pri zachovaní prírodných a kultúrnych hodnôt a pamiatok regiónu.

1.2.1. Obyvateľstvo

Obyvatelia obce sú Slováci. Široké okolie obce si zachovalo slovenský ráz. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a roľníci. Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 v obci žilo 1018 obyvateľov, z toho 520 žien a 498 mužov. V súčasnosti v obci žije 1013 obyvateľov.

Zloženie obyvateľov obce podľa veku: od 0-18 rokov veku 259 obyvateľov, od 19 do 61 rokov veku 622 obyvateľov, od 62 do 99 rokov veku 137 obyvateľov.

1.2.2. Školstvo

V obci sa nachádza Základná škola s materskou školou s právnou subjektivitou. Materskú školu deti navštevujú v obci Novosad . Povinnú školskú dochádzku si žiaci plnia na Základnej škole v obci Novosad ako aj v okresnom meste Trebišov počet 19 . Spolu navštevuje Základnú školu 298 detí. Zároveň školopovinné deti navštevujú v tejto základnej škole aj mimoškolské aktivity, tiež Súkromnú základnú umeleckú školu. Stravujú sa v školskej jedálni. Strednú školu navštevuje 35 študentov, ktorí dochádzajú za štúdiom do okresného mesta Trebišov a do okolitých miest. Na vysokých školách študuje 20 študentov.

1.2.3. Služby

V obci je pomerne malé zastúpenie drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Všetky podnikateľské subjekty však pôsobia na komerčnej báze, žiadny z nich neposkytuje sociálne služby.

1.2.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v podnikoch a službách v okresnom meste Trebišov, v susedných obciach, resp. dochádzajú za prácou do Košíc, Bratislavy alebo do zahraničia. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie – je tam evidovaných 76 občanov našej obce. Tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných. Taktiež nie je k dispozícii presný údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí. Podľa našich zistení sa jedná približne o 53 osôb.

Ekonomicky aktívne osoby: spolu 486. Podiel ekonomicky aktívnych z trvalo žijúcich obyvateľov je 49,20 %.

1.2.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie:

- SENIORI

Obec vytvára podmienky na činnosť a to tým, že pre seniorov usporadúva kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Tiež sa snaží podnietiť starších občanov k tomu, aby si založili a využívali klub pre seniorov – boli im ponúknuté priestory.

- NEZAMESTNANÍ

V spolupráci s ÚPSVaR v Trebišove obec organizuje menšie obecné služby. V súčasnosti zamestnáva 3 ľudí na aktivačné práce a 25 ľudí na menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

- DETI A MLÁDEŽ

Obec v rámci svojich finančných možností usporadúva pre deti pri príležitosti Dňa detí športové a súťažné akcie, spojené s podávaním občerstvenia. Pre športové vyžitie detí a mládeže najmä v čase osobného voľna slúži areál miestneho ihriska, určený pre rôzne druhy najmä loptových hier. V kultúrnom dome v sále sú im poskytnuté priestory pre stolnotenisovú činnosť.

1.3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

V obci je súkromný Domov dôchodcov Tereza n.o. s kapacitou 20 lôžok od marca 2013 29 lôžok. Sociálne zariadenia sa nachádzajú v okresnom meste Trebišov, ako aj v okolitých obciach Slovenské Nové Mesto, Michalčany a Vojčice.

Zariadenia sú prevažne plne obsadené, v prípade potreby je občan zaradený do poradovníka čakateľov.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok (v prípade záškoláctva)
- organizovanie akcií pre dôchodcov
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia...).

1.4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Hoci obec Novosad v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- vybudovanie resp. zriadenie DSS podľa konkrétnych požiadaviek:
 - a) poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b) nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c) dovŕšenia dôchodkového veku, (stanica opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, klub dôchodcov...)
- vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami

1.5. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- garancia zostatku z príjmu pri poskytovaní sociálnych služieb,
- existencia a rozvoj univerzitného špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb (Vysoká škola sv. Alžbety v Michalovciach, študijný odbor sociálna práca).

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nedostatočná kapacita zariadení sociálnych služieb v blízkom okolí,
- nedostatočný počet zariadení, v ktorých je zabezpečená bezbariérovosť,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb.

Príležitosti:

- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- absencia nízko prahových a terénnych služieb,
- klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálneho a personálneho zabezpečenia,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.

2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovanie zariadení sociálnych služieb,
- d) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Obec Novosad sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- a) zabezpečuje v prípade potreby najmä opatrovateľskú službu u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- b) v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v pobytovom zariadení aktívne spolupracuje s DDS v okresnom meste Trebišov a našej obci Novosad,
- c) obec má záujem zriadiť klub seniorov, nakoľko má potrebné miestnosti k takejto činnosti a podporuje každú iniciatívu v tejto oblasti z radov dôchodcov.
- d) obec vytvorí najmä organizačné a technické podmienky na ďalšie vzdelávanie zamestnancov pôsobiacich v sociálnej oblasti (rôzne druhy vzdelávacích aktivít, štúdium popri zamestnaní a pod.)

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunálny plán obce Novosad úzko participuje na PHSR obce Novosad .

Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Do tejto kategórie možno zahrnúť aj zámer vybudovania klubu pre seniorov, dostupného podľa požiadaviek obyvateľov obce.

Hoci finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte nie sú veľké, obec chce podporiť vznik takéhoto klubu z dôvodu začlenenia seniorov do aktívneho života a v záujme odstránenia sociálnej izolácie starších občanov od okolitého diania. V oblasti poskytovania sociálnych služieb pre starých a odkázaných občanov obec chce aj naďalej spolupracovať s DDS v Trebišove a v našej obci Novosad.

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá na obecnom úrade poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom,
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

- Obecné zastupiteľstvo obce Novosad minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Novosade , dňa 14.12.2012

Mgr. Jozef Jastrab
starosta obce

